

Dejavnost družbe kot dejavnik pri izbiri davčne oaze

Gregor Miklič¹, Maja Zaman²

¹Volavljje 25, 1000 Ljubljana, gregor.miklic@asolsme.com

²Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana, Slovenija, maja.zaman@ef.uni-lj.si

Ekonomski uspeh davčnih oaz leži v njihovi politiki. Navsezadnje so to države/ozemlja, ki se trudijo gospodarsko uspeti tako, kot vse ostale države. Konkurenca med državami je velika, z globalizacijo pa se je v zadnjem obdobju še okrepila. So države, ki konkurirajo z znanjem, s socialno varnostjo, poceni delovno silo, z ekonomijo obsega, geografskim položajem itd. Davčne oaze so področja, ki imajo (najpogosteje) svoje ureditve prilagojene tako, da so čimbolj konkurenčne na fiskalnem in pravnem področju. Davčnih oaz je veliko, prav tako pa družb, ki iščejo primerna področja za svoje dejavnosti. Načrtno ali nenačrtno so se posamezne davčne oaze razvile oziroma veljajo za bolj primerne za določeno vrsto dejavnosti kot druge. Tako imajo nekatere davčne oaze zelo dobro razvito bančništvo, druge zavarovalništvo, nekatere pa so primernejše za ustanavljanje holdingov, za upravljanje s skladi ali za katero izmed drugih dejavnosti. Namen članka je dokazati tezo, da se davčne oaze med seboj razlikujejo glede na funkcionalnost.

Ključne besede: davčne oaze, mednarodna podjetja, offshore bančništvo, offshore skladi, e-trgovina, offshore holdingi

1 Uvod

Adam Smith je v svojem svetovno znanem, temeljnem delu s področja ekonomije, *Bogastvo narodov*, že leta 1776 zapisal, da previsoka obdavčitev prisiljuje ljudi, da selijo svoja podjetja v tista okolja, kjer bodo v večji meri deležni sadov svojega dela (Mitchell, 2007: 4).

Naraščajoč obseg gibanja blaga in storitev čez nacionalne meje kaže na vedno večje povezovanje svetovnih ekonomij. Meddržavne meje izgubljajo pomen, svet postaja globalen in izboljšujejo se transportne povezave. Izginjajo tudi ovire za čezmejne denarne transakcije, kar prispeva k porastu pomena mednarodnih financ. Za razvoj finančnih aktivnosti so še posebej pomembne nove komunikacijske tehnologije, saj so računalniki, internet in telekomunikacijski sateliti pomembno znižali stroške mednarodnih finančnih transakcij. Zahvaljujoč inovativnim tehnološkim rešitvam informacije po vsem svetu potujejo hitro in enostavno. Rezultat tega so hitro rastoča mednarodna podjetja, ki predstavljajo velik delež v svetovnem gospodarstvu. Poslovne enote teh podjetij po svetu

dnevno opravljajo na milijone transakcij, s tem pa se otežuje ugotavljanje dobičkov v državah, kjer delujejo.

Prav v dejstvu, da organizacijske in kapitalske povezave omejujejo transparentnost poslovanja posamezne poslovne enote, s čimer se otežuje proces obdavčevanja, so mednarodna podjetja našla svoj vir konkurenčne prednosti. Svojo celotno davčno obveznost znižujejo tako, da za prenos proizvodov ali storitev med povezanimi podjetji, ki delujejo v različno ugodnih davčnih okoljih, izberejo takšne prenosne cene¹, s katerimi prikazujejo višje dobičke v davčni oazi z nizko ali nično učinkovito davčno stopnjo, ter nižje dobičke v državi z visoko učinkovito davčno stopnjo.

2 Opredelitev in zgodovinski razvoj davčnih oaz

Davčne oaze so področja ali države, ki v svoji zakonodaji opredeljujejo nizko ali nično davčno stopnjo in ostale

¹ Prenosne cene so cene, ki se nanašajo na poslovne učinke, to je proizvode in storitve, ki prehajajo med organizacijskimi enotami v podjetju ali med povezanimi podjetji. V mednarodnem podjetju so to cene, po katerih so ovrednoteni prenosi proizvodov in storitev, ki potekajo znotraj skupine podjetij, to je med obvladujočim podjetjem in odvisnim podjetjem ali med dvema odvisnima podjetjema. Prenosne cene se nanašajo tudi na prenose surovin, polproizvodov in neopredmetenih dolgoročnih sredstev (na primer avtorskih pravic in licenčin za uporabo blagovnih znamk) med povezanimi podjetji (Zaman, 2003: 131). V angleškem jeziku se za notranje ali prenosne cene dosledno uporablja izraz *transfer prices* (izjemoma se v kontekstu prenosov med povezanimi podjetji uporablja tudi izraz *shadow prices* – glej npr. Durst, 2002: 97). V prispevkih slovenskih avtorjev pa se uporabljajo izrazi notranje, prenosne ali transferne cene.

ugodnosti za tuja podjetja oziroma nerezidente (Valant in Urbič, 2005: 5).

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj² v svoji publikaciji *Harmful Tax Competition* davčne oaze opredeli s štirimi kriteriji (Harmful Tax Competition, 1998: 23):

1. nična ali samo nominalna davčna stopnja na relevantne prihodke (ta pogoj mora biti primarno izpolnjen, da se neko območje obravnava kot davčna oaza),
2. pomanjkanje učinkovite menjalne kontrole (davčne oaze imajo navadno zakone in administrativne ureditve urejene tako, da imajo družbe oziroma posamezniki zagotovljeno zaupnost informacij in ostalo zaščito pred tretjimi osebami),
3. pomanjkanje transparentnosti (pomanjkanje preglednosti poslovanja, pravnih in administrativnih določb) in
4. pomanjkanje osnovne dejavnosti v davčni oazi (odsotnost osnovne dejavnosti nakazuje, da skuša privabiti nove investitorje in/ali transakcije zaradi davčnih ugodnosti, ki jih omogoča).

Mednarodni denarni sklad³ pa opredeljuje davčno oazo z naslednjimi tremi značilnostmi (International Monetary Fund, 2007):

1. jurisdikcija, ki ima relativno veliko število finančnih institucij, primarno za poslovanje z nerezidenti,
2. finančni sistem z obsegom kapitala, ki je nesorazмерно večji od obsega, ki ga za financiranje potrebuje domače gospodarstvo in
3. središče, ki ponuja storitve za nično ali zelo nizko stopnjo davka, enostavno finančno regulacijo ter bančno tajnost lastnika računov.

V svetovni in domači literaturi se poleg izraza *davčna oaza* pogosto uporabljajo tudi izrazi »offshore«⁴, davčni paradiz, davčni raj in proste cone.

Davčne oaze obstajajo tako dolgo kot obdavčevanje. Zgodovina sicer navaja, da začetki davčnih oaz segajo v antično Grčijo, ko so trgovci hranili blago na otokih blizu Aten, v želji, da se izognejo 2-odstotnemu uvoznemu davku. V 15. stoletju je Flandrija, ki je bila takrat mednarodno trgovsko središče, imela le malo ali nič omejitev pri izmenjavi blaga. Od 16. do 18. stoletja je bila znana davčna oaza Nizozemska, njena pristanišča so zato postala največja na svetu.

Prvi primer novodobne davčne oaze je Švica. Mnogo pred drugo svetovno vojno se je ta država razvila v raj za kapital. Anonimni bančni računi so omogočali, da je v času nemirov kapital pobegnil iz Rusije, Nemčije, Južne Amerike, Španije in z Balkana. Z drugo svetovno vojno pa se je dotok kapitala v Švico še povečal, saj so davki dru-

god po svetu naraščali, da bi zadovoljili socialne potrebe in potrebe po obnovi. Švica je bila pri tem izjema, saj davki niso naraščali kot drugod, ker je bila država neodvisna in ni bila neposredno vpletena v vojne (Tun, 1999: 4).

Resničen razmah davčnih oaz je bil v 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja, ko so davčne oaze postale resna grožnja prvorazrednim državam, katerih davčne stopnje so nenehno rasle. Te države, ki so v davčnih oazah videle nevarne tekmece, so v 80-ih letih pričele pritiskati na davčne oaze in si prizadevati za njihovo ukinitve. Mnoge so v tem obdobju popustile zunanjim zahtevam, nekaj pa jih je obdržalo svoje ureditve in se niso pustile ustrahovati (Barber, 2006: 15). Z razvojem sodobne telekomunikacijske tehnologije v zadnjih dveh desetletjih so se davčne oaze še intenzivneje razvijale in nove dejavnosti so se selile v davčne oaze.

Velik zasuk na področju davčnih oaz je sledil po 11. septembru 2001 in terorističnih napadih na Združene države Amerike. Šest tednov po napadih je ameriška vlada izdala ameriški patriotski akt, katerega pomemben del je povezan z bančništvom v davčnih oazah in preprečevanjem pranja denarja.

3 Davčne oaze danes in njihova prihodnost

Dejstvo je, da davčne oaze privabljajo tuje investicije v mnogo večjem obsegu kot ostale primerljive države ali območja, ki nimajo značilnosti davčnih oaz. Kritiki davčnih oaz trdijo, da davčne oaze lahko do neke mere spodbujajo davčno politiko držav z visoko davčno stopnjo. Ta trditev ne drži popolnoma, saj davčne oaze spodbujajo novo investiranje, med dodatnimi investicijami pa je mnogo takšnih, ki se vračajo v države z višjo davčno stopnjo, kar pomeni, da davčne oaze stimulirajo tudi ekonomske aktivnosti izven samih davčnih oaz. Zato je v večini držav z višjo davčno stopnjo težko ovrednotiti vse posledice, oziroma izdelati končne ekonomske bilance prednosti in slabosti davčnih oaz. Iz tega razloga je malo verjetno, da bi kljub velikemu nasprotovanju prišlo do kolektivnega boja za ukinitve davčnih oaz.

Da so davčne oaze ekonomsko uspešne, priča primerjava svetovne rasti bruto domačega proizvoda (BDP) z rastjo BDP v davčnih oazah med letoma 1982 in 1999: svetovna rast je znašala 1,4 % letno, rast v davčnih oazah pa 3,3 % letno (Hines, 2004: 1). Zanimivo je tudi dejstvo, da je med petnajstimi najbogatjšimi državami na svetu kar enajst davčnih oaz (Mitchell, 2007: 5), letno pa naj bi se v davčnih oazah ustanovilo približno 150.000 novih podjetij (Mesar, 2004: 5). Natančne podatke o davčnih oazah je zaradi tajnosti podatkov in anonimnosti lastništva zelo tež-

² Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

³ International Monetary Fund (IMF)

⁴ Offshore v dobesednem prevodu pomeni eksteritorialni del ali drugače povedano »izven obale«, kar je bila tudi značilnost nekaterih davčnih oaz, še posebno v preteklosti. Še danes obstaja veliko davčnih oaz, ki ustrezajo tej terminologiji, kot so npr. naslednje otožne davčne oaze: Kajmanski otoki, Bahamski otoki, Ciper, Vanuatu, Deviški otoki in druge. Vendar pa izraz offshore danes vsebinsko ni več ustrezen, saj obstaja veliko število davčnih oaz, ki nimajo teh značilnosti (npr. Švica, Luksemburg, Gibraltar itd).

ko oziroma nemogoče pridobiti, po nekaterih ocenah pa naj bi več kot 50 % vseh svetovnih transakcij že potekalo prek davčnih oaz (Valant, 2005: 21).

Na davčnem področju je izredno zanimiv primer skandinavskih držav, ki imajo visoko davčno stopnjo, kljub temu pa relativno malo fizičnih in pravnih oseb, ki se poslužujejo davčnih oaz. Odgovor na vprašanje, zakaj za te države ne drži teza, da se podjetja selijo v davčne oaze zaradi izogibanja plačila davkov, je treba najverjetneje iskati v dejstvu, da davkoplačevalci državi sicer veliko dajo, vendar pa jim država tudi veliko (po)vrne. Skandinavske države so namreč znane po svoji socialni varnosti in učinkovitosti državnega aparata, predvsem pa po poštenosti in nepohlepnosti.

Čprav je geografskih razdelitev davčnih oaz veliko, se davčne oaze geografsko najpogosteje delijo na naslednja območja (Global Money Consultants, 2007):

- Afrika in Indijski ocean: Mauritius, Liberija, Sejšeli;
- Karibsko otočje⁵: Bahami, Angvila, Bermudi, Deviški otoki, Kajmanski otoki, Dominika, Nizozemski Antili, Saint Kitts in Nevis, Saint Vincent in Grenadines, Otočji Turks in Caicos;
- Centralna in Južna Amerika: Kostarika, Belize, Panama;
- Evropa: Švica, Ciper, Gibraltar, Guernsey, Jersey, Liechtenstein, Luksemburg, Malta, Otok Man, Albanija, Črna gora, Ukrajina, Srbija, Makedonija, Romunija, Bolgarija;
- Bližnji vzhod: Združeni arabski emirati;
- JV Azija in pacifiško otočje: Vanuatu, Cookovo otočje, Hong Kong, Marshallovi otoki, Niue, Zahodna Samoa.

Meniva, da bodo davčne oaze tudi v prihodnosti imele pomembno vlogo v svetovni davčni politiki. Najverjetneje bo na strani tradicionalnih davčnih sistemov na eni strani prišlo do uvajanja posebnih davčnih ugodnosti, na drugi strani pa do omejevanja transakcij s podjetji, ki poslujejo v davčnih oazah. V Sloveniji smo že priča slednjemu, saj je slovenska vlada z novo davčno zakonodajo, ki je bila sprejeta jeseni 2006, spremenila obdavčitev povezanih oseb in s tem povezanih transference cen. Novi zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) tako dodatno preprečuje neobdavčeno odlivanje dobičkov oziroma dohodkov v tujino (Kuhar, 2007: 276).

Prihodnost davčnih oaz je odvisna tudi od delovanja mednarodnih institucij. Leta 1998 je Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj v svoji publikaciji »Škodljiva davčna konkurenca, porajajoč globalni problem⁶«, vzpostavila neke vrste mednarodni standard, ki naj bi bil osnova za boj proti škodljivim davčnim praksam. Leta 2000 je ista organizacija izdala seznam davčnih oaz, tako imenovano »črno listo«, ki ustrezajo kriterijem iz te publikacije in od tedaj naprej tekoče nadgrajujejo seznam⁷.

4 Dejavnost družbe kot dejavnik pri izbiri davčne oaze

Med davčnimi oazami je veliko podobnosti, kljub temu pa so nekatere bolj primerne za določene dejavnosti od drugih. Govorimo o funkcionalni razdelitvi davčnih oaz, pri čemer je pomembno, kako davčna oaza ureja in upravlja različne poslovne sektorje in pravne subjekte. Tako so nekatera območja bolj zanimiva in primerna za bančništvo, druga za upravljanje skladov, za razvoj e-trgo-

Slika 1: Zemljevid davčnih oaz. Vir: Global Money Consultants, 2007.

⁵ Za potrebe ameriških družb in ameriških lastnikov kapitala so se razvile davčne oaze na Karibskem otočju, za potrebe kapitala iz celinske Evrope so se razvile nekatere davčne oaze na evropski celini, za potrebe japonskih vlagateljev in družb pa so pomembne predvsem davčne oaze v jugovzhodni Aziji in na pacifiškem otočju.

⁶ *Harmful tax competition, An Emerging Global Issue* (1998).

⁷ Ena pomembnejših prednosti davčnih oaz je zaupnost informacij, kar pa se je v veliki meri spremenilo po terorističnih napadih na Združene države Amerike leta 2001. Od tedaj so davčne oaze pod večjim pritiskom glede razkrivanja informacij in so prisiljene sodelovati z Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj (Crnomarkovič, 2002: 19).

vine, registracijo plovil, registracijo holdingov, dejavnost zavarovalništva, igralništva ali pa za zaščito intelektualne lastnine.

Začetki poslovanja v davčni oazi so podobni začetkom v kateri koli drugi državi, le da gre pri tem poslovanju pogosto za primere, kjer fizična prisotnost ni načrtovana, zato je zelo pomemben način oziroma možnost poslovanja na velike razdalje. Potrebno je poudariti, da davčne oaze niso večne in da je med davčnimi oazami mnogo takšnih, ki garantirajo nadaljevanje trenutne davčne ureditve vsaj še za določeno število let. Pred tridesetimi leti je bila izbira primerne davčne oaze mnogo preprostejša, kot je danes, ko je v svetu že prek 50 davčnih oaz (Lowtax, 2007). Poleg same lokacije in infrastrukturne ureditve posamezne davčne oaze je potrebno posebno pozornost nameniti vprašanju, kakšno prednost ponuja glede na dejavnost, ki jo podjetje opravlja. Z ekonomskega vidika je potrebno pretehtati med koristmi in stroški, ki so povezani s selitvijo v davčno oazo. Dodatna previdnost pri izbiri pa je potrebna pri objektivnosti informacij, saj se posamezne davčne oaze trudijo, da bi pritegnile čim večje število potencialnih ustanoviteljev in investitorjev, zato uporabljajo marketinške trike, ki ponavadi olepšajo sliko dejanskega stanja.

Da se izognemo vsem pastem in nevarnostim, mora biti proces izbire primerne davčne oaze skrbno načrtovan. Proces izbire lahko razdelimo na dve stopnji:

- proučitev različnih vidikov poslovnega okolja davčnih oaz ter
- analiza davčnih oaz glede na dejavnost družbe;

4.1 Proučitev različnih vidikov poslovnega okolja davčnih oaz

Pri izbiri davčne oaze je pomembno proučiti nekatere značilnosti poslovnega okolja različnih davčnih oaz. Področja, ki jim je potrebno nameniti največ pozornosti so: politična in ekonomska stabilnost, zakonodaja, stroški ustanovitve in delovanja družbe, prilagodljiva korporativna ureditev, infrastruktura, komunikacije, jezik in razvitost bančnega sistema (Šešok, 2002: 9-11).

Politična in ekonomska stabilnost: davčna oaza mora biti varna, zagotovljena mora biti zaupnost in družbena stabilnost. Trdimo lahko, da je to najpomembnejši kriterij, kajti če v državi davčne oaze izbruhne vojna ali pride do gospodarskega zloma, podjetje utrpí največjo škodo.

Zakonodaja: posebno pozornost je potrebno nameniti različnim pravnim sistemom. Veliko davčnih oaz uporablja anglosaški pravni sistem, ki se bistveno razlikuje od kontinentalnega. Bistveno pa je, da je zakonodaja učinkovita, fleksibilna, moderna in enostavna.

Stroški ustanovitve in delovanja družbe: kljub ugodnejšim davčnim stopnjam so lahko ostali stroški, kot so npr. stroški registracije, administracije, letnih provizij in ostalih storitev, visoki.

Prilagodljiva korporativna ureditev: preveriti je potrebno najpomembnejše elemente korporativne ureditve,

kot so minimalni ustanovitveni kapital, število direktorjev, odgovornost itd.

Infrastruktura: davčne oaze so privlačne tudi zaradi enostavnih ureditev in postopkov. Zato je pomembno, da je vsa infrastruktura, ki je neposredno ali posredno povezana z dejavnostjo, dobro razvita in servisirana. Med najbolj osnovne spadajo pravne in svetovalne službe, računovodske in revizijske storitve, promet, zdravstvo in sodstvo.

Komunikacije: čeprav je vedno več davčnih oaz, ki se ne nahajajo več v eksotičnih krajih, pa je takih še vedno precej, zato so pomembne tudi letalske in druge transportne povezave. Podjetja, ki se selijo v davčne oaze, pričakujejo dobre povezave s svetom, predvsem z največjimi poslovnimi središči.

Jezik: pri izbiri davčne oaze imajo večinoma prednost angleško govoreča območja oziroma območja, kjer je jezik domačega prebivalstva (ali široko razširjen jezik) eden od svetovnih jezikov.

Bančništvo: banke morajo nuditi celovite storitve oziroma moderno bančništvo. Za veliko davčnih oaz je znano, da imajo banke precej liberalna oziroma prilagodljiva pravila poslovanja, po drugi strani pa je pomembna tudi visoka zaupnost informacij.

4.2 Analiza davčnih oaz glede na dejavnost družbe

Po proučitvi značilnosti poslovnega okolja je potrebno ovrednotiti davčne oaze z vidika funkcionalnosti, kar pomeni, da je potrebno preveriti, ali bo podjetje želena dejavnost lahko uspešno izvajalo v izbrani davčni oazi.

V nadaljevanju je opisanih pet dejavnosti, ki se najpogosteje selijo v davčne oaze. Ob tem so pri vsaki izmed njih najprej na kratko opisane značilnosti posamezne dejavnosti, nato pa sta izmed možnosti, ki se ponujajo, podrobneje predstavljeni po dve davčni oazi, ki se uvrščata v skupino davčnih oaz, ki najbolje servisirajo posamezno izbrano dejavnost. V ta namen sva izbrala naslednje dejavnosti in primere davčnih oaz:

- bančništvo s primeroma davčnih oaz Kajmanski otoki in Švica,
- upravljanje skladov s primeroma davčnih oaz Hong Kong in Irska,
- e-trgovina s primeroma davčnih oaz Gibraltar in Dubaj,
- registracija plovil s primeroma davčnih oaz Panama in Liberija ter
- holdingi s primeroma davčnih oaz Britanski Deviški otoki in Luksemburg.

4.2.1. Bančništvo

Danes imajo skoraj vse davčne oaze dobro razvito bančništvo, saj je bančništvo temelj finančnega sektorja. Nekatere davčne oaze razlikujejo med domačimi in offshore bankami, s tem da so slednje najpogosteje neobdavčene, plačujejo pa stroške licenčnine. Splošna značilnost banč-

ništva v davčnih oazah je tajnost, ki je pogosto določena kar v zakonih in statutih. Potrebno je poudariti, da ima v zadnjem času vedno več davčnih oaz mednarodne sporazume o razkrivanju podatkov v primeru posebnih okoliščin (terorizem), kar pomeni, da obstaja vedno manj možnosti za nelegalno poslovanje.

Največji razmah je offshore bančništvo doživelo med letoma 1960 in 1970, ko so industrijske države krepile reguliranost finančnega sektorja. V začetku 60-ih let se je število offshore bank povečalo za štirikrat, od tega četrtina v karibskem območju in petina v evro območju. Bilančna vsota offshore bank je v tem času zrasla za sedemkrat. Ta silen razmah bančništva v davčnih oazah je v 60-ih in 70-ih letih povzročil še več zahtev po razkrivanju finančnih podatkov, visoko stopnjo obdavčitev v nekaterih državah OECD, kontrolo pretoka kapitala, restriktivno politiko novih finančnih produktov, zviševanje obrestnih mer in obvezne depozitne rezerve. V času restriktivne politike mednarodnih finančnih institucij so se mednarodne finance s pomočjo davčnih oaz močno razširile. V Aziji se je offshore bančništvo razvilo po letu 1968, pionirska država na tem območju je bil Singapur. V Evropi je predvsem Luksemburg s svojo liberalnejšo politiko do davkov in strogo politiko na področju razkrivanja podatkov povzročil privlačno območje za tuje investitorje. Na Bližnjem vzhodu je bila v sredini 70-ih let najpomembnejša davčna oaza Bahrajn. Ta trend se je nekoliko umiril šele v začetku 90-ih let, vendar je offshore bančništvo še vedno vzporedna alternativa visoko reguliranim finančnim trgov (Luca in Musalem, 1999: 16).

Bančništvo je dejavnost, ki je dobro razvita v skoraj vseh davčnih oazah. V nadaljevanju sta predstavljeni dve: Kajmanski otoki in Švica, ki sta privlačna centra za offshore bančništvo, razlika med njima pa je kljub temu precejšnja.

Kajmansko otočje

Tehnični podatki (Barber, 2006: 225):

- pravni sistem: anglosaški pravni sistem,
- uradni jezik: angleški,
- na offshore področju zelo dobro razvito bančništvo, registracija plovil, investicijski skladi in zavarovalništvo,
- davkov in nadzora blagovne menjave ni, prav tako ne nadzora tujega lastništva.

Kajmansko otočje z vsega 50.000 prebivalci je skupek treh otokov med Kubo in srednjeameriškim celinskim mostom, kar jo uvršča med karibske davčne oaze. Prvi začetki offshore dejavnosti segajo v leto 1785, ko je angleški kralj otočju podelil poseben status, s čimer je prebivalce razbremenil služenja vojaškega roka in plačevanja davkov. Vendar se je offshore dejavnost razvila šele po letu 1954, ko so na otoku zgradili letališče (Bornscheuer, 1999: 235). Offshore dejavnost je imela koristi predvsem od osamosvojitvenih teženj na Bahamskem otočju v začetku 70-ih let, zaradi česar so številne banke preselile svoje sedeže na

Kajmanske otoke, ki so bili v tistem času politično precej bolj stabilni. Močan pozitiven vpliv je imel tudi prenos kapitala iz Hong Konga ob prehodu le-tega pod Kitajsko. V preteklosti je bilo Kajmansko otočje vključeno na črno listo OECD, kasneje pa je bilo s te liste umaknjeno, saj se veljavna zakonodaja zelo dosledno izvaja, država pa ima tudi visoko kompetenten pravosodni državni sistem, zaradi česar je v državi zelo malo korupcije in kriminala. Zakoni so enostavni in lahko razumljivi, država pa uspešno varuje in krepí temeljne vrednote svobodne družbe.

Kajmanski otoki slovijo kot največja davčna oaza na področju bančništva s kar 350 bankami (Lowtax, 2007). Na tem območju so prisotne skoraj vse pomembnejše svetovne banke, vendar gre pogosto zgolj za formalno prisotnost, saj je veliko število bank prisotnih zgolj s poštnim nabiralnikom. Vse banke na Kajmanskih otokih nadzira Kajmanska monetarna oblast⁸, na otoku pa deluje tudi prek 40.000 tujih podjetij, ki so lahko potencialne stranke.

Švica

Tehnični podatki (Barber, 2006: 159):

- pravni sistem: kontinentalno pravo,
- uradni jeziki: nemški, francoski, italijanski, retoromanski in angleški,
- na offshore področju je daleč najbolj razvito bančništvo, razviti pa so tudi investicijski skladi in zavarovalniški produkti,
- izredno kompleksna dvostopenjska (federativna in kantonska) davčna struktura – davčna stopnja v povezavi s prvo je približno 10-odstotna, v povezavi z drugo pa približno 15 do 32-odstotna. Ob tem pa so za posebne oblike podjetij možne mnogo nižje obdavčitve;
- kontrole blagovne menjave ni.

Ta alpska država je ena izmed politično in ekonomsko najbolj stabilnih držav na svetu. Že stoletja je znana kot država, ki ima izredno dobro razvito bančništvo. Ne sodi v kategorijo novodobnih davčnih oaz, vendar je vseeno pogosto zelo primerna izbira za bančništvo. Švica ni država, ki bi imela nične davčne stopnje, niti ne pomanjkljivih in prilagodljivih zakonov. Za določene dejavnosti ima sicer nizke davke, hkrati pa je tudi birokratska, počasna in draga. Švica še vedno velja za največji svetovni center zasebnega bančništva, in več kot tretjina svetovnega denarja je naložena v švicarskih bankah (Barber, 2006: 50). Švica je ostala nevtralna tudi med obema svetovnima vojnoma in zato predstavlja dolgoročno varnost, bančna tajnost pa je zapisana v zakonih in se strogo izvaja, kljub številnim mednarodnim pritiskom. Švica ima razmeroma dobre odnose z Evropsko Unijo, je pomembna članica OECD in ima sporazume o izogibanju dvojnega obdavčenja z več kot 50 različnimi državami. Pomembno je dejstvo, da Švica ni članica EU in ji zato ni potrebno spoštovati zakonov, ki preprečujejo davčne oaze (Lowtax, 2007).

⁸ Cayman Islands Monetary Authority (CIMA)

4.2.2. Dejavnost upravljanja skladov

Podobno kot banke, so tudi družbe za upravljanje skladov⁹ prišle do ugotovitve, da bi lahko s pomočjo davčnih oaz znižale stroške in tako naredile sklade donosnejše in privlačnejše. V zadnjem obdobju smo priča trendu, ko veliko družb seli upravljanje svojih skladov v davčne oaze, kamor selijo tudi svoje oddelke za transakcije, podporno tehnologijo in ostalo operativno. Raziskava družbe Deloitte (2005: 4) kaže, da se je samo med letoma 2003 in 2004 kar 46 % finančnih inštitucij za upravljanje skladov preselilo v davčne oaze. Mednarodni finančni centri v davčnih oazah ponujajo ugodno okolje za družbe, ki se ukvarjajo z investicijami. Možne so mnoge oblike investicijskih vlaganj, glavna prednost pa je seveda nična oziroma nižja stopnja obdavčitve. Najbolj razširjene davčne oaze, ki so primerne za tovrstne storitve, so: Hong Kong, Karibsko otočje (Bahami, Britanski Deviški otoki in Kajmanski otoki), Bermudi, Kanalski otoki, Otok Man, Irska in Luksemburg (Molloy, 2007: 1; Deloitte, 2005: 4).

Ker offshore skladi ponujajo visoke donose in pogosto visoka tveganja, mnoge države prepovedujejo investicije v takšne sklade za svoje državljane, prav tako pa tudi oglaševanje takih skladov. Pogosto rezidenti držav z visoko davčno stopnjo, ki želijo vlagati v takšne sklade, z vlaganjem ne pridobijo veliko, saj njihove države od dobičkov pobirajo davke. Zato se offshore skladi poslužujejo raznih načinov, s katerimi prelozijo obdavčitev na čas, ko se dividende razdelijo ali ko se enote skladov prodajo.

Hong Kong

Tehnični podatki (Barber, 2006: 183):

- pravni sistem: anglosaški pravni sistem,
- uradna jezika: kitajski in angleški,
- offshore dejavnosti: investicijski skladi, bančništvo, registracija plovil, holdingi, zavarovalništvo in trgovina,
- imajo davke, vendar ne na prihodke, ustvarjene v tujini,
- kontrole blagovne menjave ni.

Hong Kong je bivša britanska kolonija, ki leži na jugovzhodu Kitajske. Od leta 1997 ponovno pripada Kitajski, prej pa je področje 150 let sodilo pod Veliko Britanijo. Kljub temu, da pripada Kitajski, se je v Hong Kongu ohranil kapitalistični sistem in ima večino poslovnih in pravnih ureditev skladnih z zahodnimi standardi. Glavna razloga ekonomskega uspeha Hong Konga sta kombinacija nediskriminacijske politike nizkih davkov, kjer so obdavčeni samo prihodki, ustvarjeni na tem ozemlju, in njegova geografska lega, ki predstavlja vrata na veliki kitajski trg. Vlada je v Hong Kongu ustvarila ugodno poslovno okolje in poskrbela za odprtost in enostavnost poslovanja, zato danes Hong Kong slovi kot vodilni svetovni center, ki privablja največ tujih podjetij. Izmed 500 največjih svetovnih

družb po reviji Forbes, je v Hong Kongu prisotnih več kot 200 (Lowtax, 2007), ta trend pa še narašča, saj število tujih podjetij raste z nekaj odstotno letno stopnjo. Na tem področju je prisotnih tudi veliko mednarodnih bank, med njimi kar 80 izmed 100 največjih (Lowtax, 2007). Država je zavezana načelu svobode in načelu proste trgovine brez intervencij.

Hong Kong igra pomembno vlogo pri razvoju in upravljanju skladov vse večje ekonomske velesile Kitajske. Kitajski trg skladov je še razmeroma majhen, trg pa že kaže povečane zahteve po tovrstnih finančnih storitvah. Zato bodo hongkonški upravljalci skladov imeli možnost sodelovati pri razvoju kitajskega trga skladov.

Irska

Tehnični podatki (Lowtax, 2007):

- pravni sistem: anglosaški pravni sistem,
- uradni jezik: angleški,
- na offshore področju so dobro razviti investicijski skladi, licenciranje franšiz in patentov, bančništvo in zavarovalništvo,
- davčna stopnja za offshore dejavnosti je 12,5 %,
- kontrole blagovne menjave ni.

Irska velja za eno izmed izjem na področju davčnih oaz, saj je ena redkih članic Evropske Unije, ki je hkrati tudi davčna oaza. Pred nekaj leti je postala država z najvišjo gospodarsko rastjo v EU. Irski vladi je s številnimi ukrepi uspelo privabiti tuje investicije in promovirati Irsko kot davčno oazo. Dejstvo je tudi, da je poleg Velike Britanije Irska edina evropska država, v kateri je uraden angleški jezik, kar je dodaten dejavnik, da je zelo privlačna za ameriška podjetja, ki Irsko jemljejo kot priložnost za osvajanje evropskega trga.

Glavna značilnost offshore sektorja na Irskem je 12,5-odstotna davčna stopnja za določene dejavnosti, ki skupaj z investicijami v visoko tehnologijo pritegne veliko tujih investicij, še posebej ameriških. To dokazuje tudi podatek, da je v vzajemnih skladih kar 45 % vseh investicij iz Združenih držav Amerike, v primerjavi s Luksemburgom, kjer je ameriških investicij 20,1 % (Bertoncelj, 2005: 38).

O uspehu Irske v zadnjih desetih letih priča podatek, da je leta 2004 sektor skladov zrasel za 30 % glede na predhodno leto. V tej državi trenutno deluje skoraj 300 različnih družb, ki se ukvarjajo z upravljanjem skladov, skupno pa ponujajo prek 4.200 različnih skladov (Lowtax, 2007).

4.2.3. E-trgovina

Internet je omogočil veliko novih priložnosti za rast svetovne ekonomije. Ena izmed dejavnosti, ki se je z njegovim razvojem močno razmahnila je trgovina prek interneta oziroma e-trgovina. Le-ta je pravi razmah doživela v poznih 90-ih letih, ko se je vrednost trgovanja podvojila

⁹ Sklad je institucija, ki združuje denarna sredstva številnih vlagateljev. Ta denarna sredstva upravljalci sklada vlagajo v različne naložbe, skladno z namenom in politiko investiranja. Zaradi velikega števila investitorjev predstavlja tak način vlaganja manjše tveganje, kot bi ga predstavljalo neposredno vlaganje v delnice podjetij, ker so vložki razpršeni v različne naložbe.

vsakih sto dni. Po zaslugi svojih fleksibilnih ureditev so to rast s pridom izkoriščale predvsem davčne oaze, v katerih je e-trgovinska dejavnost najhitreje rasla.

Da bi davčna oaza lahko zadovoljila pričakovanja po kvalitetnem razvoju trgovinske dejavnosti, mora imeti dobre transportne povezave, razpoložljivo in primerno delovno silo, geografski položaj v bližini trgov, enostavno vzpostavitev začetnih delovnih dovoljenj in preprost sistem ustanavljanja offshore podjetij, učinkovit bančno-komercialni sektor, moderno telekomunikacijsko in e-trgovinsko infrastrukturo ter možnost prostih carinskih con (Lowtax, 2007). Večino teh kriterijev izpolnjujejo naslednje davčne oaze: Bahami, Barbados, Bermudi, Britanski Deviški otoki, Kajmanski otoki, Kostarika, Ciper, Gibraltar, Guernsey, Otok Man, Jersey, Luksemburg, Malta, Mauricius in Panama (Lowtax, 2007). Pri odločitvi, katero od teh davčnih oaz izbrati, se podjetja soočijo z dejstvom, da je končna odločitev odvisna od vrste storitve ali blaga. Na področju e-trgovine lahko največje prihranke pri stroških in davkih ustvarijo podjetja, ki se ukvarjajo z distribucijo elektronskih dobrin, kot so npr. e-založništvo, on-line rezervacije, telekomunikacijske storitve, prevajanje, izobraževanje, pravno svetovanje, tehnična pomoč pri programski opremi in raziskave.

V nadaljevanju predstavlja dve davčni oazi, primerne za e-trgovinsko dejavnost in sicer Gibraltar, ki je zaradi svoje geografske lege že stoletja znan po trgovski dejavnosti, in Dubaj, ki je bil kot del arabskega sveta že od nekdaj vključen v trgovino. Tako v Gibraltarju kot Dubaju želijo oblasti v zadnjem času načrtno povečati e-trgovinsko dejavnost.

Gibraltar

Tehnični podatki (Barber, 2006: 180):

- pravni sistem: anglosaški pravni sistem,
- uradni jezik: angleški,
- na offshore področju je daleč najbolj razvito bančništvo, zavarovalništvo, investicijski skladi, registracija plovil in e-trgovina,
- nekatere pravne oblike podjetij (t. i. izvzete družbe) dobijo garancijo, da 25 let ne bodo plačevale nikakršnega davka,
- kontrole blagovne menjave ni.

Ko je Gibraltar postal kolonija Velike Britanije, so se zaostriili odnosi s Španijo, prišlo je do izolacije in gospodarske krize. Vodstvo kolonije je poskušalo krizo ublažiti z ureditvami, ki so podjetjem omogočale velikodušne davčne ugodnosti. Gibraltar se je uveljavil kot privlačna davčna oaza za podjetja iz Azije, saj je služil kot most za dostop do Evrope. Uradni jezik je angleški, vendar pa je razširjen tudi španski jezik. Gibraltar ima razmeroma visoke davke, vendar omogoča tudi zelo nizke davke tako za pravne kot

tudi za fizične osebe. Ima dobro razvit poslovni sektor, v katerega sodijo: bančništvo, zavarovalništvo, investicijski skladi, plovba, holdingi in trgovina (Lowtax, 2007).

Bistvo offshore področja je zakonodaja, ki posebnim vrstam družb (t. i. izvzete družbe¹⁰) omogoča posebno ugodnost, in sicer 25-letno oprostitev davka od dohodka. Ta določba pa ima dve omejitvi in sicer mora biti promet podjetja v celoti ustvarjen izven ozemlja Gibraltarja, poleg tega pa se mora dobiček razdeliti med osebe, ki nimajo stalnega prebivališča v Gibraltarju (Lowtax, 2007).

Dejstvo, da je razvitost e-trgovinske dejavnosti močno odvisna od razvitosti telekomunikacijskega sektorja, je zelo pomembna prednost Gibraltarja, v katerem so oblasti leta 2004 uvedle popolno liberalizacijo telekomunikacijskega sektorja. Gibraltar ima ambiciozne cilje postati vodilni ponudnik globalne e-trgovine. Vlada je v ta namen ustanovila poseben svetovni organ za svetovanje v e-poslovanju. V svetovanje so vključeni vladni uradniki, oddelek za svetovanje na področju informacijske tehnologije, ministrstvo za trgovino in ministrstvo za telekomunikacije (Government of Gibraltar, 2007).

Dubaj

Tehnični podatki (Barber, 2006: 178):

- pravni sistem: zvezni sodni sistem,
- uradni jezik: arabski, v poslovnem svetu pa je v uporabi angleški jezik,
- na offshore področju sta najbolj razviti e-trgovina in bančništvo,
- posebne prostocarinske cone brez davkov,
- kontrole blagovne menjave ni.

Dubaj se geografsko nahaja med Afriko in Srednjim vzhodom, hkrati pa predstavlja most med Evropo in Daljnim vzhodom, kar ga uvršča med strateško izredno pomembna geografska območja. Je del Združenih arabskih emiratov in naj bi po zadnjih podatkih imel več kot milijon prebivalcev, od tega približno 50 % prebivalcev arabskega porekla in 50 % tujcev. Trenutno v Dubaju gradijo največje letališče na svetu, že sedaj pa je dubajsko pristanišče najpomembnejše na Bližnjem vzhodu in sodi med največje na svetu.

Dubaj sodi med hitro razvijajoče se davčne oaze, dubajska vlada pa zavestno stimulira e-trgovino in je v ta namen leta 2000 začela z izgradnjo dubajskega internetnega mesta¹¹, ki je prosta trgovinska cona za e-trgovino in visoko tehnologijo.

4.2.4. Registracija plovil

Za registracijo plovil v davčnih oazah se uporablja tudi izraz »zastave ugodnosti«. Gre za znan pojav v pomorstvu, ko se neko plovilo registrira v tuji državi z namenom zni-

¹⁰ Izvzeta družba (angl.: exempt company) je družba, katere celotno delovanje mora biti vezano na poslovanje izven določene jurisdikcije. Takim družbam vlade v nekaterih davčnih oazah dajejo garancijo, da ne bodo obdavčene za določeno časovno obdobje, npr. 20, 30, 40 ali več let (Barber, 2006: 68).

¹¹ *Dubai Internet City (DIC)*

žanja stroškov ali izogitvi državni regulativi. Registracija plovil v ugodnejših režimih se je začela že v 20-ih letih prejšnjega stoletja, ko so Američani, da bi se izognili prohibiciji na alkohol, registrirali plovila v Panami. Registracija plovil se je razcvetela v 50-ih letih, po korejski vojni, ko je bila naftna industrija na Bližnjem vzhodu v razmahu. Družbe, delujoče na področju naftne industrije so registrirale svoje tankerje v Panami, kasneje v Liberiji in nato tudi v Hondurasu. Američanom so sledili lastniki grških plovil, ki so prav tako spoznali vse prednosti registracije plovil v državah z ugodnejšimi režimi. Leta 1948 je le 4 % vseh plovil plulo pod t. i. zastavo ugodnosti (angl.: flags of convenience), leta 1990 pa je delež narasel na 34 %. Po nekaterih ocenah (Picciotto, 1999: 13) naj bi bilo na prelomu tisočletja teh plovil že 50 %. Pomemben je tudi podatek, da se kar 80 % vsega prometa blaga odvija po morju, skoraj dve tretjini tega prometa pa opravijo plovila, ki plujejo pod eno od zastav ugodnosti.

Večina lastnikov plovil želi zaupnost glede lastništva, zato je večina plovil v lasti družb, s čimer se prikrije identiteta. Pri izbiri ustrezne davčne oaze je potrebno upoštevati nekaj dejavnikov, med katerimi so najpomembnejši naslednji: višina stroškov registracije in letnih pristojbin, ugled davčne oaze oziroma zastave, pod katero pluje, davčna ureditev, narodnost lastnika plovila in pričakovan razpon dejavnosti. Davčne oaze, primerne za registracijo plovil so:

- Evropa: Ciper, Gibraltar, Guernsey, Jersey, Otok Man, Luksemburg, Madeira, Malta, Monako, Velika Britanija;
- Azija in Bližnji vzhod: Dubaj, Hong Kong, Singapur;
- severna in južna Amerika: Antigva in Barbuda, Aruba, Bahami, Barbados, Belize, Bermudi, Britanski Deviški otoki, Kajmanski otoki, Dominica, Nizozemski Antili, Panama, St. Kitts in Nevis, St. Vincent in Grenadini, Turks in otoki Coicos;
- Avstralija in Pacifik: Cookovi otoki, Vanuatu, Nova Zelandija, Marshallovi otoki, Samoa;
- Afrika: Liberija, Mauricius, Sejšeli;

Rezultati raziskave z naslovom »*Grožnja sindikatov in politikov globalnemu pomorstvu*« (Mitchell, 2004: 2) kažejo, da davčne oaze, ki ponujajo registracijo plovil, prek zniževanja cen plovil in povišane učinkovitosti te dejavnosti pozitivno vplivajo na rast svetovne trgovine in gospodarstva. S tem, ko lastniki plovil lahko izbirajo, pod katero zastavo bodo pluli, davčne oaze tekmujejo v ponudbi najboljših pogojev registracije, davčnih stopenj in kvalitetnih storitev. Vse to je znatno znižalo stroške te industrije, največ pa so pridobili prav lastniki plovil.

Panama in Liberija sta dolgo časa veljali za najbolj poznani davčni oazi, namenjeni plovilom, ki plujejo pod zastavo ugodnosti. Danes je takšnih davčnih oaz več, vendar so tako po številu plovil kot po tonaži daleč za Panamo in Liberijo.

Panama

Tehnični podatki (Barber, 2006: 217):

- pravni sistem: civilno pravo,

- uradni jezik: španski, v poslovnem svetu pa je široko uporabljen tudi angleški jezik,
- Panama sodi med najstarejše davčne oaze, katere začetki segajo v leto 1920, na offshore področju slovi kot država z največjim številom registriranih plovil na svetu,
- ni davkov na prihodke, ustvarjene v tujini,
- ni kontrole blagovne menjave.

Panama se je v preteklosti upravičeno znašla na črni listi OECD, vendar pa je s sodelovanjem z mednarodnimi institucijami in izboljšano ureditvijo na področju preprečevanja pranja denarja in trgovine z drogo dosegla izbris s črne liste in danes uživa razmeroma dober sloves. Panamski prekop je območje, kjer je dejaven offshore sektor, ki v državno blagajno prispeva 10 % bruto domačega proizvoda. Panamski prekop je zelo pomemben za državo, saj ima status svobodnega območja (*The Colon Free Trade Zone*), tamkajšnja ladijska matična knjiga pa je najobsežnejša v svetovnem merilu, saj je bilo leta 2005 v Panami registriranih 4.400 velikih plovil.

Panamski zakon za registracijo plovil je zelo enostaven. Ena njegovih glavnih značilnosti je, da je provizija oziroma pavšal neodvisen od velikosti in teže plovila. Lastniki plovil ne plačujejo nobenega davka, tistim, ki želijo pluti pod panamsko zastavo, pa zadostuje veljavno varnostno spričevalo za plovilo. Drugih zahtev, ki bi jih moralo izpolnjevati plovilo, da bi se lahko registriralo, ni. Zakon pa dopušča tudi možnost, da plovilo ni registrirano v Panami, pa vseeno začasno pluje pod Panamsko zastavo.

V Panami je čutiti močan vpliv ZDA, saj slovi kot država z visokimi mednarodnimi standardi, trdnim bančnim sektorjem in ugodno poslovno klimo. Obdavčeni so samo prihodki, ustvarjeni na Panamskem ozemlju, vsi prihodki, ustvarjeni v tujini, pa niso obdavčeni. Tako lahko lastnik ali zakupnik plovila registrira plovilo v Panami, storitev opravlja drugje in ne plačuje davka na prihodek (Lowtax, 2007).

Liberija

Tehnični podatki (Lawtax, 2007):

- pravni sistem: anglosaški pravni sistem,
- uradni jezik: angleški,
- na offshore področju je najbolj razvito registriranje plovil pod t.i. zastavo ugodnosti,
- nerezidenčne družbe in družbe s tujimi lastniki niso obdavčene,
- kontrole blagovne menjave ni.

Liberija leži na zahodnem delu Afrike, liberijske družbe pa so večinoma namenjene lastništvu plovil, ki so najpogosteje tudi registrirane v Liberiji. Leta 1950 je Liberija odprla register plovil, ki je kmalu postal drugi največji v svetovnem merilu, takoj za Panamo. Lastniki plovil prihajajo z vsega sveta, saj Liberija slovi po kvaliteti, učinkovitosti, varnosti in dobrih servisnih storitvah. Je podpisnica glavnih mednarodnih pomorskih konvencij, ki upoštevajo mednarodne dogovore in pravila. Plovilo lahko registrira vsakdo, ki je lastnik pravnega subjekta v Liberiji, plovilo

pa mora biti mlajše od 20 let in mora zadostiti visokim varnostnim kriterijem.

Za Liberijo velja, da ima privlačno kombinacijo gospodarskega prava, ki garantira anonimnost, močno hipotekarno tajnost in nično davčno stopnjo za prihodke, ustvarjene v tujini. V primerjavi s Panamo ima bolj razvito področje zakonodaje, zato je z vidika varnosti, kot tudi z vidika kvalitete ostalih storitev v prednosti pred drugimi davčnimi oazami.

4.2.5. Dejavnost holdingov

Offshore holding je najpogosteje družba, ki upravlja in financira podjetja, ki niso locirana v davčnih oazah, dobički pa se stekajo v davčno oazo. Mnogo davčnih oaz ima predpise, ugodne za te oblike podjetij, tako da so iz obdavčitev izvzeti ravno ti pravni subjekti. Poleg fiksnih dajatev holdingi nimajo nobenih davčnih obveznosti na tem teritoriju, seveda pa morajo upoštevati določila, da poslovanje v davčni oazi ni dovoljeno. Ta podjetja morajo biti namenjena zgolj upravljanju podjetij v tujini (Andalucia, 2007).

Pri izbiri primerne davčne oaze za ustanovitev holdinga so zelo pomembni dogovori o izogibanju dvojnega obdavčenja¹².

Med drugo svetovno vojno so nemška podjetja za prikrievanje identitete lastništva ustanavljana holdinške družbe v Švici. Sredi 60-ih let so Nizozemski Antili postali nekakšna baza holdingov ameriških in evropskih multinacionalk, med drugim tudi za podjetja, kot so Shell, Siemens, Esso, Gulf & Western, Pan American Overseas Capital, Sears Roebuck, itd. (Brittain-Catlin, 2007: 24). V davčnih oazah je relativno veliko holdinških družb, kar je potrdila raziskava avtorjev Desai, Foley in Hines (2005: 8), s katero so avtorji ugotovili, da je v državah, ki niso davčne oaze, v povprečju manj kot 6 % vseh registriranih družb holdingov, v davčnih oazah pa je ta delež mnogo večji in sicer znaša 12 %.

Med davčne oaze, ki so najbolj primerne za ustanovitev holdinga, se uvrščajo: Kajmanski otoki, Luksemburg, Jersey, Malta, Panama, Britanski Deviški otoki, Ciper, Hong Kong, otok Man, Bermudi in Bahami. Kot primera davčnih oaz za dejavnost holdingov v nadaljevanju predstavljata Britanske Deviške otoke in Luksemburg.

Britanski Deviški otoki

Tehnični podatki (Barber, 2006: 159):

- pravni sistem: anglosaški pravni sistem,
- uradni jezik: angleški,
- z offshore vidika so Britanski Deviški otoki primerni za registracijo patentov, registracijo plovil, zavarovalništvo, bančništvo in za holdinge,
- ni davkov,
- ni kontrole blagovne menjave.

Britanski Deviški otoki se nahajajo v Karibskem otočju in spadajo pod Združeno kraljestvo Velike Britanije. Velik vpliv na uspeh te davčne oaze je imela politična nestabilnost v Latinski in Srednji Ameriki in prehod Hong Konga nazaj pod Kitajsko. Britanski Deviški otoki slovijo kot zelo atraktivna davčna oaza, ki ponuja stabilnost, visoko stopnjo zaupnosti, fleksibilno zakonodajo, angleški jezik, odlično poslovno infrastrukturo in dobre telekomunikacijske povezave. Gospodarstvo države temelji na turizmu, ki ustvarja kar 75 % BDP. Država ima ugoden mednarodni ugled, saj je vlada aktivna v boju pri preprečevanju pranja denarja. Britanski Deviški otoki štejejo 23.000 prebivalcev, v državi je registriranih skoraj 700.000 podjetij, število podjetij pa se vsako leto poveča za 50.000 podjetij.

Podobno kot na Bermudih, se tudi na Britanskih Deviških otokih oblasti niso odločile za pospeševanje razvoja bančništva, pač pa za pospeševanje dejavnosti mednarodnih poslovnih podjetij oziroma finančnih holdingov, ki so neobdavčeni (Lowtax, 2007).

Luksemburg

Tehnični podatki (Barber, 2006: 197):

- pravni sistem: civilno pravo,
- uradni jeziki: luksemburški, francoski, nemški in angleški,
- z offshore vidika je zelo primeren za bančništvo in holdinge,
- gre za davčno oazo, ki ima visoke davke, toda veliko davčnih vzpodbud, še posebej za holdinge,
- kontrole blagovne menjave ni.

Luksemburg je zelo bogata država, katere bruto domači proizvod na prebivalca znaša 56.000 \$, kar predstavlja 208 % evropskega povprečja. Država ima sicer visoko davčno stopnjo, vendar pa so iz tega sistema izvzeti holdingi, ki jih je več kot 12.000 in so neobdavčeni. Luksemburg je zaradi članstva v Evropski Uniji nenehno v precepu med zakonodajo Evropske Unije, ki prepoveduje davčne oaze, ter prednostmi, ki jih kot davčna oaza uživa (Lowtax, 2007).

Luksemburg ponuja privlačno davčno ureditev za holdinge, saj ima sklenjenih 39 sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčenja (Lowtax, 2007).

5 Sklep

Davčne oaze niso niti novost niti trenutni trend. Obstajajo tako dolgo, kot obstajajo davki in verjetno je tudi njihova prihodnost povezani s tem dejstvom. Namen družb, ki selijo poslovanje v davčno oazo, pa nikakor ni izključno izogibanje davkom, pač pa obstajajo še drugi razlogi, kot so na primer boljša poslovna klima, manj administrativnih ovir, bližina trgov, širjenje poslovanja in druge.

¹² Če ponazorimo s primerom: neka družba želi prek holdinga upravljati družbe, ki so v državi A in B. Sedaj mora preveriti, katere davčne oaze imajo sklenjene sporazume o izogibanju dvojnega obdavčenja z državama A in B. Te oaze so primerne za ustanovitev holdinga, ki bo upravljal z družbami v državah A in B.

Ekonomski uspeh davčnih oaz leži v njihovi politiki. Navsezadnje so to države oziroma ozemlja, ki se trudijo gospodarsko uspeti, tako kot se trudijo druge države. Konkurenca med državami je velika, z globalizacijo pa se je v zadnjem obdobju še okrepila. So države, ki konkurirajo z znanjem, s socialno varnostjo, poceni delovno silo, z ekonomijo obsega ali z geografskim položajem, davčne oaze pa so v tem smislu področja, ki imajo svoje ureditve prilagojene tako, da so čimbolj konkurenčne na davčnem področju.

Davčnih oaz je veliko, prav tako pa tudi družb, ki iščejo primerna področja za svoje dejavnosti. Načrtno ali nenačrtno posamezne davčne oaze veljajo za bolj primerne za določeno vrsto dejavnosti kot druge. V članku sva opisala pet dejavnosti, ki se najpogosteje selijo v davčne oaze in ugotavljala, katere so tiste davčne oaze, ki posamezno dejavnost najboljše servisirajo.

Literatura

- Barber, H. (2006). *Tax haven today, the benefits and pitfalls of banking and investing offshore*, John Wiley & Sons, New Jersey.
- Bertoncelj, M. (2005). Razvoj, primerjava in novejšje smernice pri vzajemnih skladih v ZDA, Evropi in Sloveniji, diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- Bornscheuer, A. (1999). *Steuerparadies – Eine Analyse der 50 besten Steueroasen*, DTV – Beck, München.
- Brittain-Catlin, W. (2007). Instruments of Detachment, Instruments of Control - The Rise of the Modern Tax Haven in the International Economy, Accountancy Business and the Public Interest, London.
- Crnomarkovič, M. (2002). Eksotične davčne oaze popuščajo pod pritiskom razvitih držav, *Finance*, 78, 2002: 19.
- Desai, M. A., Foley C. F. & Hines J. R. Jr. (2005). *The Demand for Tax Haven Operations*, Harvard University, Harvard.
- Durst, M. C. (2002). Management vs. Tax Accounting in Intercompany Transfer Pricing, *Tax Management International Journal*, 31(2): 95-103.
- Hines J. R. Jr. (2004). *Do tax havens flourish?* University of Michigan, Ann Arbor (ZDA).
- Kuhar, Š. (2007). Primerjave davčne ureditve transfernih cen pred uveljavitvijo davčne reforme 2007 in po njej, *Iks*, 34(1-2): 276-289.
- Luca, E. & Musalem, A. (1999). Offshore banking - an analysis of micro and macro prudential issues, International Monetary Fund, Washington.
- Mesar, R. (1994). Davčno izogibanje in pranje denarja v offshore centrih, diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- Mitchell, D. J. (2007). Ekonomika davčne konkurence, *Tribunal*, 1(9): 4-5.
- Mitchell, D. J. (2004). *The Threat to Global Shipping from Unions and High-Tax Politicians: Restrictions on Open Registries Would Increase Consumer Prices and Boost Cost of Government*, Prosperitas, Virginia.
- Molloy, V. (2007). *Offshore funds – what determines the jurisdiction?* Maintland, Orlando.
- Picciotto, S. (1999). *The end of offshore - Regaining public control of finance and taxation in the era of globalization*, Lancaster University, Lancaster, UK.
- Šešok, K. (2002). Offshore družbe - učinkovito poslovno orodje ali ogrožanje tradicionalnih davčnih sistemov, *Pravna praksa*, 2002(24): 9-11.
- Tun, N. W. (1999). *Tax Havens*, The George Washington University, Washington.
- Valant, J. (2005).: Davčne oaze vse bolj pomembne, *Kapital*, 2005(356): 21-22.
- Valant, J. & Urbič, T. (2005). *Offshore business*, Arak Group Slovenija, Kranj.
- Zaman, M. (2003). Pomen računovodskih informacij za poslovodsko uravnavanje odvisnih podjetij v tujini - empirična preverba teoretičnih spoznanj na primeru slovenskih podjetij, doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

Viri

- Andalucia, dosegljivo na: <http://www.andalucia.com/finance/holding.htm> (5.10.2007).
- Global money consultants, dosegljivo na: <http://www.global-money.com> (5.11.2007).
- Government of Gibraltar, dosegljivo na: <http://www.gibraltar.gov.gi> (5.10.2007).
- Harmful Tax Competition (1998), the Organization for Economic Cooperation and Development, Pariz.
- Lowtax, dosegljivo na: <http://www.Lowtax.net> (20.9.2007).
- Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur.l. RS, št. 117/2006.

Gregor Miklič, je zaposlen v Zavarovalnici Triglav, d.d. Nekaj let je deloval v mednarodnem podjetju, kjer se je ukvarjal s področjem transfernih cen med povezanimi podjetji. V okviru svojega delovanja je proučeval prednosti poslovanja s posameznimi davčnimi oazami in nevarnosti, ki jih offshore dejavnosti prinašajo.

Maja Zaman je zaposlena kot docentka na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Sodeluje pri izvedbi predmetov Temeljni računovodstva, Revizija in Revizija poslovanja. V okviru raziskovalne dejavnosti je osredotočena na raziskave s področja finančnega računovodstva in revizije, s prispevki sodeluje na domačih strokovnih posvetovanjih in na znanstvenih konferencah v tujini. Ima licenco Slovenskega inštituta za revizijo za opravljanje nalog revizorja in je članica upravnega odbora Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije

Mitja J. Tavčar

Kulture, etika in olika managementa

II. dopolnjena izdaja

Založba Moderna organizacija

UNIVERZA V MARIBORU - FAKULTETA ZA ORGANIZACIJSKE VEDE